

Yhteenveto hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen neuvotteluista 2024

Keski-Suomen kunnat ja Keski- Suomen hyvinvointialue

Lakitausta

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 6§ ja 7§

- **6 § 4mom (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa)**

- Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Kunnan on osallistuttava 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin neuvotteluihin.

- **7§ 4mom (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella)**

- Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä tässä momentissa mainittujen hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

HYTE-neuvottelujen toteutustapa ja sisältö

Kuntaryhmät ja osallistujamäärät

- **Hankasalmi, Laukaa, Konnevesi Äänekoski 26.9.2024**

- Järjestö/ seurakunta-edustajia 4
- Kuntaedustajia 13
- Hyvinvointialueen edustajia 12

- **Joutsa, Luhanka, Toivakka 30.10.2024**

- Järjestö/ seurakunta-edustajia 23
- Kuntaedustajia 7
- Hyvinvointialueen edustajia 10

- **Jyväskylä, Muurame 12.11.2024**

- Järjestö/ seurakunta-edustajia 36
- Kuntaedustajia 15
- Hyvinvointialueen edustajia 15

- **Jämsä, Keuruu, Multia, Petäjävesi, Uurainen 13.11.2024**

- Järjestö/ seurakunta-edustajia 39
- Kuntaedustajia 31
- Hyvinvointialueen edustajia 14

- **Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Saarijärvi 19.11.2024**

- Järjestö/ seurakunta-edustajia 6
- Kuntaedustajia 15
- Hyvinvointialueen edustajia 10

- **Kinnula, Pihlpuudas, Viitasaari 20.11.2024**

- Järjestö/ seurakunta-edustajia 30
- Kuntaedustajia 17
- Hyvinvointialueen edustajia 14

Järjestö/ seurakunta-edustajia 136
Kuntaedustajia 98
Hyvinvointialueen edustajia 75*

* Hyvinvointialueelta n.10 hlö ydinryhmä osallistui jokaiseen neuvotteluun. He ovat luvussa kuusi kertaa.

Neuvottelujen sisältö suhteessa järjestämislakiin

Tavoitteet

- Hyvinvointialue linjannut valtuustokaudelle 2022-2025 kolme hy-te-tu työn painopistettä (mielen hyvinvointi, arjen turvallisuus ja liikunnallinen elämäntapa)
- Painopisteiden todettu vuoden 2023 hytetu-neuvotteluissa tukevan hyvin kuntien hytetu-työtä

Toimenpiteet

- Järjestämisen linjauksissa, palveluverkkopäätöksessä sekä uudistumisohjelmassa hyvinvointialue on nostanut perhekeskus- sekä seniorikeskustoimintamallin edelleen kehittämisen yhdeksi toimenpiteistä
- Hyvinvointialueiden tulee ottaa 31.12.2024 mennessä käyttöön hyvinvointitarjotin joka kokoaa yhteen hyte-toimintoja

Yhteistyö

- **Syksyn 2024 HYTE-neuvottelujen työpajaosuudessa keskustellaan miten hy-te-tu työn kolmen painopisteen mukaisia tavoitteita voidaan edistää järjestöjen, seurakuntien, kuntien sekä hyvinvointialueen välisessä yhteistyössä**

Seuranta

- Seuranta toteutuu yhteisen tietopohjan kautta
- Hyödynnetään kuntakortteja
- Valmisteilla maakunnallinen järjestökysely osaksi seurantaa

Hytetu-neuvottelujen asialista

Tilannekatsaus kuntaryhmän kuntien asukkaiden hyvinvointiin kuntakorttien pohjalta

- Toimi alustuksena työpajaosuudelle
- Nosti esille keskeiset asiat ja ilmiöt mielen hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden sekä liikunnallisen elämän edistämiseen perustuen kuntaryhmän kunnista

Vuorovaikutus työpajatyöskentelyn kautta

- Täydennettiin kuntakorttien tietoa kokoamalla paikallisesti tunnistettuja ilmiöitä asukkaiden hyvinvointiin liittyen
- Keskusteltiin tavoitteista ja yhteistyöstä kolmen painopisteen näkökulmasta liittyen perhekeskustoimintamalliin, seniorikeskustoimintamallin kehittämiseen sekä hyvinvointitarjottimen hyödyntämiseen

Kuntakortit yhteisenä tietopohjana ja HYTETU- tiedon kokoajana

Kuntakortit HYTETU-tietoa kokoamassa

- Vuoden 2023 neuvotteluissa sovittiin, että otetaan käyttöön ns. kuntakortti HYTETU-tiedon kokoamisen ja seurannan välineeksi
- Vuoden 2024 neuvotteluja varten kuntakortteihin koottiin THL:n vähimmäistietosisällössä olevat kunnille ja hyvinvointialueille yhteiset indikaattorit
- Lisäksi kunnat täyttivät korttiin omat erityispiireet sekä tekivät ns. SWOT- analyysin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta
- Kuntakorttien pohjalta tehtiin jokaiseen neuvotteluun nostot keskeisistä asioista ja ilmiöistä mielen hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden sekä liikunnallisen elämän edistämiseen perustuen kuntaryhmän kunnista
- Kuntakortit laitetaan osaksi laajaa alueellista hyvinvointikertomusta 2023-2024
- Kuntakortit kokonaisuudessaan ovat erillisenä liitetiedostona ja neuvotteluihin tehdyt tiivistelmät kuntaryhmäkohtaisten neuvottelujen koonnissa

Keskeiset nostot työpajoista

Kuntaryhmäkohtaiset koonnit
erillisenä liitetiedostona

Perhekeskustoimintamalli

Ilmiöt ja tavoitteet

- Mielen hyvinvoinnin haasteet nuorilla (yksinäisyys, ahdistus, osallisuus)
- Sosiaalisen median vaikutus ja kiusaaminen somessa
- Lasten ja nuorten itsetunnon vahvistaminen ja puheeksi ottamisen kulttuurin vahvistaminen
- Päihteiden ja nikotiinituotteiden käytön muutokset
- Vanhemmuuden tuki (arjen rutiinit, some, liikunta)
- Koko kylä kasvattaa periaatteen edistäminen, yhteisöllisyys
- Perheiden taloudellinen tilanne
- Lähisuhdeväkivalta
- Sukupolvien eriytyminen, oireiden ja ongelmien kasautuminen sekä ylisukupolvisuus
- Liikunta vähenee reilusti yläkouluun siirtyessä, koulukyydit

Yhteistyö ja toimenpiteet

- Nuorten osallisuuden parantaminen eri tavoin
- Apua päihteiden ja nikotiinituotteiden käytön lopettamiseen alaikäisille
- Yhteistyö kouluympäristössä (mm. koulunuorisotyö, oppilashuolto)
- Paikalliset perhekeskustilat on tärkeitä ja niitä tulee olla kattavasti. Matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja tärkeä lisätä. Mahdollistetaan muiden perheiden kohtaaminen ja yhteinen tekeminen
- Perhekeskusten tunnettavuutta lisätään yhdessä
- Perhekeskukset tarjoaa matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää palvelua mitä korostetaan palveluohjauksessa. Tavoitteena edistää painopisteen siirtymistä ennaltaehkäisevään.
- Sukupolvien kohtaamista lisätään eri tavoin
- Arkiliikunnan lisääminen
- Maksuttomat ja edulliset harrastusmahdollisuudet

Perhekeskusverkostot ja yhdessä tekeminen koetaan tärkeäksi.
Verkostot luo hyvän alustan ja ne kattavat jo koko Keski-Suomen

Seniorikeskustoimintamalli

Ilmiöt ja tavoitteet

- Yksinäisyys, sosiaalisten suhteiden luominen ja ylläpitäminen
- Haja-asutusalueet, pitkät välimatkat ja liikkumisen haasteet
- Kontaktin saaminen yksinäisiin ja passiivisiin
- Sukupolvien välisen kohtaamisen lisääminen

- Digitaitojen puute ja pelko käyttää sähköisiä palveluita
- Saavutettavuus ja turvallisuuden tunne

- Toiminta ei saa leimata ihmisiä
- Yksilöllisen ohjauksen lisääminen (mm. liikunta, ravitsemus)
- Kaatumisten ennaltaehkäisy
- Ravitsemus

Yhteistyö ja toimenpiteet

- Etsivä vanhustyö, ihmisten kohtaaminen siellä missä ihmiset ovat luonnostaan
- Aktiiviset järjestöt ja kyläyhteisöt, toiminnan ja vapaaehtoistyön tukeminen sekä mahdollistaminen
- Kokoontumistilojen turvaaminen, ennakkoluulottomuus tilojen käytössä, yhteistyö esim. kaupungit/ kauppakeskukset

- Tuki sähköisten palvelujen käyttöön ja tietoverkkojen katvealueiden huomioiminen
- Viestintään kiinnitettävä huomioita, että tietoa saavuttaa ihmiset. Painetun viestinnän merkitys edelleen huomattava

- Maksuttoman toiminnan tärkeys
- Työterveyden mukaan saaminen eläkkeelle jäämässä olevien kohdalla
- Fyysinen ympäristön tuettava liikkumista ja aktiivista elämää, turvallinen kotiympäristö
- Finger-toimintamallin hyödyntäminen

Seniorikeskusmalli avattava yhdessä vahvemmin: verkostotyö, yhteisövaikuttavuus, kumppanuudet, asiantuntijuuksien tunnistaminen ja yhdistäminen, kirjallinen sopimus yhteistyöstä

Palveluista ja toiminnoista tiedottaminen ja tiedottamisen rakenteet: kuntien sisällä, eri toimijoiden erilaiset kanavat ja tavat – sovittava yhteinen tapa ja sovitut käytänteet

Hyvinvointitarjotin

Tekniikka ja valmiudet käyttöön

- Tarjottimelle on tarvetta ja kiinnostusta
- Etenkin järjestöillä vaihtelevat valmiudet ja resurssi [Lähellä.fi](#) palvelun käyttöön, tukea tarvitaan
- Alueelliset erot ovat suuria. Löytyykö tarjottimelta sisältöä pieniltä paikkakunnilta
- Välimatkat, tarjonta, aktiiviset toimijat ja osallistujat
- Tervettä kriittistä tarkastelua uutta, digitaalista palvelua kohtaan ”Miksi niin paljon digitaalista; lisää työmäärää eikä tavoita kaikkia”

Kohderyhmät ja viestintä

- Yleinen vastaanotto oli positiivinen
- Tiedottamista ja viestintää tarvitaan paljon, koska asia uusi
- Hyvinvointitarjotin tarvitaan avuksi niille, jotka eivät itse löydä toimintoja /toimintaa.
- Mikä on työmäärä eri toimijoille, että omat tiedot saa tarjottimelle ja ne pysyvät ajan tasalla
- Paikallismedioilla, kauppojen/ kirjastojen ilmoitustauluilla edelleen iso rooli
- Hakutoimintojen oltava helppoja

Yhteistyö ja kehittäminen

- On keskeistä, että kaikki osapuolet kokevat hyötyvänsä kokonaisuudesta
- Kunnilla omia tapahtumakalentereita ja uusia verkkosivuratkaisuja, joten PTV* ja hyvinvointitarjotin nähdään työllistävänä ja ehkä osin tarpeettomana
- PTV* tieto palveluista liian yleisellä tai ohuella tasolla
- Uusia integraatiomahdollisuuksia tarjottimelle kaivattiin (esim. kuntakalenterit)
- Ei toivotun sisällön poistaminen tärkeää
- Tarkempaan keskusteluun päästää vasta, kun tarjotin on valmis ja käyttäjät ovat siihen ehtineet tutustua
- Toimijoiden sitouttaminen vaatii tavoitteellista työtä ja selkeää prosessia

Panostaminen ennaltaehkäisevään ja kuntien toimintaa tukeviin ratkaisuihin hienoa. Hyvinvointitarjottimella voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä kun saadaan toimimaan hyvin.

Neuvottelujen jälkeen hyvinvointitarjottimen julkaisupäiväksi vahvistunut 20.1.2025

KestäväKS hankkeessa kevät -25 on varattu käyttöönoton tukemiseen sote-ammattilaisten keskuudessa ja yhteistyön vahvistamiseen kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

HYTETU- neuvottelut osana yhteisövaikuttavuutta

Näkökulmia neuvottelujen toteutukseen

Hytetu-neuvottelut ja yhteisövaikuttavuus

Neuvottelujen kautta voidaan edistää yhteistyövaikuttavuutta

- Neuvottelujen kautta on mahdollista sopia yhteisistä hytetu-työhön liittyvistä tavoitteista sekä lisätä yhteistä ymmärrystä tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavista toimenpiteistä. Neuvottelut tukevat yhteisen agendan ja tavoitteen sopimista
- Vuoden 2023 neuvottelujen pohjalta vuoden 2024 neuvottelujen yhteydessä käyttöönotetut kuntakortit edistävät jaettujen yhteisten mittareiden käyttöä hytetu-työn johtamisessa
- Hytetu-neuvottelut kokovat eri toimijoita yhteen keskustelemaan ja sopimaan toimenpiteistä. Tämä edistää toisiaan vahvistavien toimintojen kehittymistä sekä palveluintegraatioita yli organisaatorajojen
- Vuosittain käytävien neuvottelujen kytkeminen osaksi hytetu-työhön liittyvien substanssiverkoston toimintaa tukee jatkuvaa kommunikointia
- Hytetu-neuvottelujen sisällön määrittäminen tukemaan eri toimijoiden strategisia tavoitteita edistää organisaatioiden taustatukea tavoitteiden saavuttamiselle tarvittavaan työhön

Neuvottelujen toteutus jatkossa

Palautekeskustelu kuntien hyte-koordinaattoreiden/ hyte-työstä vastaavien kanssa 2.12.2024

- Neuvottelujen sisältö ja niissä esiin nousseet asiat tärkeää kytkeä tiiviisti käytäntöön. Sisältöön tärkeää saada konkretiaa
- Tarve myös kuntakohtaiselle keskustelulle/ neuvottelulle, että asiat pystytään viemään riittävästi kuntatasolla konkretian tasolle
- Jatkossa tärkeää tarkentaa, ketkä ovat oikeat henkilöt osallistumaan neuvotteluun sekä selkiyttää mikä neuvottelujen tavoite on ja miten neuvottelujen kytkeytyy HYTETU-johtamiseen
- Neuvotteluissa hyödynnettävä materiaali jatkossa etukäteen osallistujille
- Kuntakorttien avulla koottavaa tietoa pystyttävä jatkossa vertailemaan vuosien ja kuntien välillä (tiedon kumulatiivisuus)
- Teemakohtaiset neuvottelut (esim. ikäryhmäjako lapset/ nuoret, työikäiset, ikääntyneet) jatkossa nousi keskusteluun. Käsiteltävien asioiden rajaaminen ja kohdentaminen tärkeää
- Tarvetta on myös palvelukohtaiselle keskustelulle
- Neuvottelut tärkeää kytkeä osaksi hytetu-työhön liittyvään suunnitelmatyöhön (alueellinen sekä kuntakohtaiset hytetu-suunnitelmat ja kertomukset), ikäryhmä- tai palvelualuekohtaiset hytetu-työhön kytkeytyvät suunnitelmat)

Kiitos

www.hyvaks.fi

#hyvaks #hyväarkikaikille